

Obrano mlijeko, kao dio početne sirovine u ovakvoj preradbi mlijeka najbolje ćemo dalje iskoristiti preradom u kazein. Stepku obiramo i upotrebljavamo za ishranu stoke ili od nje pravimo sir.

Na koncu, iz uzastopne i točne evidencije u dnevnom obračunu mlijeka uočiti ćemo, što nam valja raditi, da mlijeko preradbom u maslac najbolje iskoristimo.

Ing. Silvija Miletić, Zagreb

ORGANIZACIJA RADA OKO UNAPREĐENJA PROIZVODNJE MLIJEKA U VEL. BRITANIJI

Mlijeko je jedna od dvije živežne namirnice, koje Vel. Britanija ne uvozi (druga je krumpir). Samo u Engleskoj i Walesu god. 1954. bavilo se proizvodnjom mlijeka 145.000 farmera i proizvelo ga je 7.650 milijuna litara.

Proizvodnja mlijeka i njenom unapređenju obraća se vrlo velika pažnja. Zakonskim propisima je regulirana proizvodnja mlijeka za tržište. Sve upravne poslove u vezi s proizvodnjom mlijeka obavljaju Potkomiteti za proizvodnju mlijeka u sastavu Poljoprivrednih komiteta, lokalnih organa izvršne vlasti. Savjetodavnim radom oko unapređenja proizvodnje mlijeka upravlja Poljoprivredna savjetodavna služba (NAAS = National Agricultural Advisory Service). Kontrolu kvalitete mlijeka vrši Služba za ispitivanje mlijeka (NMTS = National Milk Testing Service). Milk Marketing Board (obvezana organizacija svih proizvođača mlijeka osnovana zakonom godine 1933. unapređuje proizvodnju mlijeka preko ovih institucija: preko Službe za kontrolu muznosti, centara za umjetno osjemenjivanje i stanice za sušenje sijena. Predmet »Proizvodnja mlijeka« predaje se na poljoprivrednim i mljekarskim nižim, srednjim i visokim školama, pa na fakultetima.

Vlasnik svega mlijeka, proizvedenog na području Engleske i Walesa, je Milk Marketing Board, a Škotske Scottish Milk Marketing Board. Ove organizacije posluju prema istim principima, ali nisu administrativno povezane. One su dužne da otkupe sve proizvedeno mlijeko uz cijenu, koja je od god. 1940. garantirana zakonom, a određuje se jednom na godinu za svaki mjesec napose.

Mlijeko za tržište može proizvoditi samo onaj, tko je član Milk Marketing Boarda i ima dozvolu za proizvodnju mlijeka ili pojedinih označenih kategorija mlijeka. Ove dozvole izdaje i oduzima Potkomitet za proizvodnju mlijeka lokalne vlasti, a sačinjavaju ga predstavnici: proizvođača mlijeka, poljoprivrednih radnika, prerađivača mlijeka, Milk Marketing Boarda, Poljoprivredne savjetodavne službe, pa sanitarnih organa i veterinarske službe. Odluke donosi predsjednik Potkomiteta na temelju broja glasova. Nastane li spor, pa ako su iscrpene sve ostale mogućnosti, odluke donosi ministar. (Općenito postoji zakonska mogućnost ekspropriacije farme uz odštetu, ako ne zadovoljavaju metode upravljanja farmom).

Savjetodavnu službu u vezi s proizvodnjom mlijeka vrši jedan od ogranaka gospodarskog odjela NAAS-a. Službenici toga ogranka su svršeni đaci poljoprivrednih i mljekarskih srednjih ili visokih škola ili fakulteta. Dužnost je tih stručnjaka da savjetuju farmeru, kako se proizvodi zdravo i čisto mlijeko, ako

ovaj odluči da se bavi proizvodnjom mlijeka za prodaju. Oni upozoruju farmere na propise o uvjetima, koje treba na farmi stvoriti, prije no što se traži dozvola za proizvodnju mlijeka ili bilo koje kategorije mlijeka, a tiču se dimenzija staje, stajališta, kvalitete građevnog materijala, smještaja prostorije za mlijeko, uređaja za sterilizaciju mljekarskog posuđa, kvalitete tekuće vode i t. d. Oni uzimlju uzorke vode i mlijeka na farmama. Oni kontroliraju čistoću mljekarskog pribora na farmi. Oni daju mišljenja Potkomitetu za proizvodnju mlijeka o tome, da li uvjeti na farmi odgovaraju, odnosno, da li se farmeru može izdati dozvola ili je treba oduzeti za proizvodnju pojedinih kategorija mlijeka. Lični se kontakt smatra najefikasnijom metodom u savjetodavnom radu. Budući da na jednog službenika otpada oko hiljadu farma, spomenutu je metodu prilično teško primijeniti, pa rečeni stručnjaci pohađaju farme bilo na poziv farmera ili na zahtjev Potkomiteta, ako treba izdavati ili oduzimati dozvole za proizvodnju. Savjetnik u svome radu služi se kolektivnim metodama prijenosa iskustava — predavanjima s filmovima i projekcijama, demonstracijama, stručnom i lokalnom štampom i t. d.

Dva su tipa organizacije britanske poljoprivredne savjetodavne službe: škotski i engleski. Prvom organizacijom upravljaju škotski poljoprivredni fakulteti, a drugom Ministarstvo poljoprivrede i ribarstva. Iako službenik savjetodavne službe ima samo savjetodavne funkcije, ipak je on u Engleskoj i Walesu na neki način član lokalne izvršne vlasti, jer je direktor NAAS-a član Poljoprivrednog komiteta. U Škotskoj nema administrativne povezanosti savjetodavne službe s izvršnom vlašću, a to je po mišljenju Škota garancija farmeru, da su funkcije savjetnika zaista samo savjetodavne.

Služba ispitivanja mlijeka (NMTS) vrši mikrobiološke analize uzoraka mlijeka pojedinih proizvođača i na temelju rezultata predlaže Potkomitetu, da izdaje ili oduzimalje dozvole za proizvodnju mlijeka ili pojedinih kategorija mlijeka. (Oznake povlače više cijene za mlijeko. God. 1954. bila je cijena mlijeku u prosjeku oko 33 Din litra, a kategorije su postizale dodatak od 0,75 do 1,50 Din po litri). Pored kontrole kvaliteta mlijeka (mikrobiološkog), ova služba kontrolira i čistoću mljekarskog pribora na farmi, pa čistoću mljekarskih pogona (mljekarske kante, boce, posuđe, cijevi, laboratorijski pribor i reagencije priručnog laboratorija mljekare i t. d.). Rezultate analiza mlijeka dostavlja ova služba i Milk Marketing Boardu, koji obračunava mlijeko prema momentanoj situaciji (u odnosu na oznake). Služba ispitivanja mlijeka ima gustu mrežu laboratorija, a njeno su osoblje većinom bivši đaci mljekarskih škola i fakulteta.

Naučnim radom oko unapređenja proizvodnje mlijeka bave se laboratoriji provincijskih centara NAAS-a i Škotske savjetodavne poljoprivredne službe, National Dairy Research Institute u Shinfieldu (Engleska) i Dannah Dairy Research Institute (Škotska).

Organizirani rad oko unapređenja proizvodnje mlijeka započeo je u Vel. Britaniji vrlo rano (u Škotskoj je Poljoprivredna savjetodavna služba osnovana god. 1908., u Engleskoj i Walesu nešto kasnije, a današnji je oblik dobila Poljoprivrednim zakonom od god. 1946.).

Iako su opći uvjeti za proizvodnju mlijeka u Ve. Britaniji povoljni (klima, elektrifikacija, opskrba farma vodom, putovi i t. d.), a rezultati rada oko unapređenja te proizvodnje nisu maleni, ipak se ti problemi rješavaju s velikom pažnjom, a u tu svrhu troši se i mnogo sredstava.